

Streszczenie

Rozprawa składa się z opisu i argumentacji obecnie realizowanego projektu projektowania interwencyjnego *Niebo nad Krakowem: LGBT mówi* oraz opracowania jego celów społecznych, estetycznych i psychoterapeutycznych w ramach większej dziedziny projektowania, którą określam jako protetykę kulturową.

Założenie projektowania Interwencyjnego – będącego tematem tej rozprawy – opiera się technicznie i estetycznie na adaptacji i przekształceniu istniejącego drona, aby funkcjonował jako wehikuł komunikacji i ekspresji kulturalnej w przestrzeni publicznej. Głównym celem tego założenia (i szerszego programu kulturalno-protetycznego) jest przyczynienie się poprzez projektowanie do demokratycznej witalności przestrzeni publicznej miasta.

Formy projektowe i proces ich użytkowania mają na celu inspirowanie i pomoc zmarginalizowanym mieszkańcom w otwartym i nieobarczonym lękiem świadczeniu i dzieleniu się z szerszą publicznością swoimi przeżyciami, potrzebami, wymaganiami i krytycznymi spostrzeżeniami. Jednocześnie takie formy projektowe i ich performatywne możliwości mają pomagać i prowokować mieszkańców poruszających się po ulicach i placach do zwracania uwagi, skupiania się, nieobarczonego lękiem obserwowania i słuchania tego, co mówią zmarginalizowani mieszkańcy.

W części wstępnej rozprawy omówiono demokratyczne oczekiwania związane z przestrzenią publiczną miast jako środowiskiem komunikacyjnym oraz potencjalną rolę praktyki projektowej w przyczynianiu się do spełnienia tych oczekiwań.

W tym kontekście rozprawa zarysowuje argument za polem i praktyką protetyki kulturowej w postaci interwencji miejskich, które mają być rozwijane na rzecz i z udziałem marginalizowanych grup mieszkańców – tych, którzy chcą pełnić rolę performerów komunikacyjnych i publicznych orędowników prawdy, mówiących w imieniu swoim i innych.

Rozwijając argumentację za szerszą i kompleksową metodą projektowania, którą nazywam „protetyką kulturową”, i jej interwencyjnymi formami projektowania, rozprawa wskazuje również na znaczenie projektowe krzyżujących się pojęć i praktyk: „pare-

zji” (Foucault), publicznego świadectwa i terapii potraumatycznej (Herman), „obiekту przejściowego” (Winnicott) i „demokracji agonistycznej” (Mouffe) oraz „projektowania interrogatywnego” i jego późniejszego podzbioru „skandalizującego funkcjonalizmu” (Wodiczko).

Krytycznym kontekstem społeczno-kulturowym projektu *Niebo nad Krakowem: LGBT mówi* jest kampania anty-LGBT, którą rozwinęły polski Kościół i polski rząd przy wsparciu i aplauzie dużej części Polaków. Jedną z konsekwencji takiej kampanii jest stłumienie dostępu do mediów publicznych i szansy na prawdziwe przedstawienie rzeczywistości przeżytych doświadczeń osób i społeczności LGBT oraz w ogóle ich obywatelskiego głosu.

Wskazuje to na potrzebę specjalnych kulturalnych projektów protetycznych – takich jak zaprojektowanie i wykonanie specjalnego komunikacyjnego sprzętu interwencyjnego – które mogą skutecznie wspierać i chronić publiczną obecność, oblicze, ekspresję i krytyczny głos osób i społeczności LGBT.

W nawiązaniu do takiego kontekstu w wystąpieniu publicznym o charakterze manifestu opowiadam się za koniecznością zastosowania nadzwyczajnej/nieziemskiej techniki lotniczej, która usprawnia wygłaszanie przemówienia publicznego (głos przemawiający z nieba), oraz za potrzebą metaforycznej formy i funkcji zaprojektowanego latającego urządzenia („anielskie” oczy na ekranach ulepszonych drona, które pozornie nas obserwują, gdy do nas mówią).

Rozprawa zawiera opisy, wizualizacje i dokumenty dotyczące kluczowych aspektów technicznych, funkcjonalnych i symbolicznych interwencji w Krakowie. Koncentruje się na fizycznej strukturze tego kulturowego wyposażenia protetycznego, a także na etapach i krokach podejmowanych w toku partycypacyjnego procesu społecznego jego opracowania i publicznej realizacji.

Jest to dalej rozwinięte i zilustrowane obrazami ulepszonych dronów w procesie montażu oraz dokumentami związanymi z logistyką przygotowań i procesem nagrywania wideo.

Celem protezy kulturowej jest inspirowanie i wspomaganie użytkowników-wykonawców w nadaniu siły i wyrazistości ich głosom w przestrzeni publicznej. Interwencje są zaprojektowane jako korytarz w wymiarze psychologicznym, estetycznym i politycznym, który pomaga tym początkującym podmiotom demokratycznym przejść od prywatnego wyznania do publicznego świadectwa, w kierunku działań transformujących w publicznym życiu społecznym.

Rozprawa opisuje i obrazuje – poprzez dokumenty i fotografie – proces rejestracji wypowiedzianych słów i spojrzeń uczestników jako najważniejszy etap w realizacji interwencji.

Podkreśla się wielką rolę „przygotowawczego” procesu nagrywania jako integralnego elementu rozwoju projektu, ponieważ pomaga uczestnikom w rozwijaniu myśli i ekspresji. To moment, w którym uczestnicy zastanawiają się nad swoimi osobistymi doświadcze-

niami, często obciążonymi emocjonalnie i politycznie – i rozwijają umiejętność prezentowania siebie i swoich historii w przestrzeni publicznej.

W dalszej części rozprawa przedstawia krótki przegląd dotychczasowych projektów, w których również wykorzystywano technologię dronów do przesyłania głosów marginalizowanych mniejszości – w Nowym Jorku, Mediolanie i w Poznaniu, projektu będącego w końcowej fazie przygotowań do realizacji, którego prezentacja była kilkakrotnie przekładana (z przyczyn technicznych i epidemiologicznych); obecnie publiczna prezentacja jest planowana na 26–27 listopada 2021 roku.

Ostatni rozdział przedstawia kilka wcześniejszych projektów, które z perspektywy czasu wydają się koncepcyjnie „przewidywać” lub były „prekursorami” interwencji projektowej oraz metodologii protetyki kulturowej przedstawionych w tej rozprawie.

Summary

The dissertation consists of a description of and an argument for presently developed interventional design project titled *Niebo nad Krakowem: LGBT mówi* (*The Sky Above Krakow: LGBT Speak Out*) as well as of an elaboration on its social aesthetic and psychotherapeutic objectives as a part of a larger design domain that I define as Cultural Prosthetics

The interventional design project – the subject of this dissertation – is technically and aesthetically based on an adoption and transformation of the existing drone to function as a vehicle for a cultural communication and expression in the public space.

The main objective of this project (and of a larger cultural-prosthetic agenda) is to contribute through design to the democratic vitality of the city's public space.

Its design forms and the process of its use are aimed at inspiring and assisting the marginalized residents to openly and fearlessly testify and share with the larger public their lived experiences, needs, demands and critical visions. At the same time, such a design and its performative abilities are aimed at helping and provoking the members of the public on the streets and plazas to pay attention, focus, fearlessly look and listen to what the marginalized residents say.

The introductory part the dissertation elaborates on the democratic hopes, promises and expectations from the cities' public space as a communicative environment and of the potential role of a design practice in contributing to the fulfillment of such hopes promises and expectations.

It is in this context that the dissertation outlines an argument for a field and a practice of cultural prosthetics in a form of the urban interventions to be developed for and with the marginalized groups of residents – these who wish to act as the communicative performers and public truth-tellers who speak on behalf of themselves and others.

In elaborating an argument for a larger overarching design method that I call “cultural prosthetics” and its interventional design forms, the dissertation points also to the design relevance of the intersecting notions and practices of “parrhesia” (Foucault),

122 | public testimony and trauma therapy (Herman), “transitional object” (Winnicott) and “agonistic democracy” (Mouffe), and the “interrogative design” and its later subset “scandalizing functionalism” (Wodiczko).

The critical social and cultural context of the project *The Sky Above Krakow: LGBT Speak Out* is an anti-LGBT campaign that has been staged by the Polish Church and the Polish government with the support and applause of large sections of Polish population. One of the consequences of such campaign is that the access to public media and the chance of a true presentation of a reality of the lived experiences of LGBT persons and communities, and, in general, their civic voice – have been suppressed.

This points to the need for the special cultural prosthetic projects – such as a design and implementation of a special communicative interventional equipment – that may effectively support and protect the public presence, appearance, expression and a critical voice of the persons and communities of LGBT.

In reference to such context and in a manifesto-like public statement I am arguing for a necessity of using an extraordinary aerial technique that enhances a public speech delivery (voice speaking from the sky) and for the need of the metaphoric form and function of the designed flying apparatus (the “angelic” eyes on the screens of the augmented drone that are seemingly watching us while they speak to us).

The dissertation contains descriptions, visualizations and documents on the key technical, functional and symbolic aspects of the intervention in Krakow –

The Sky Above Krakow: LGBT Speak Out . It focuses on the physical structure of this cultural prosthetic equipment itself as well as on the stages and steps in the participatory social process of its development and public performance.

This is further elaborated and illustrated by the images of the augmented drones in the process of assembly as well and the documents related to the logistics of the preparations and of the process of video-recording.

The aim of the cultural prosthesis is to inspire and assist the users-performers in developing and ‘projecting’ their voices in public space. The interventions are designed as a psychological, aesthetic, and political passage that assist these incipient democratic agents so that they can move from private confession to public testimony, towards a transformative action in public social life.

The dissertation describes and depicts-through documents and photographs-the process of recording of the participants spoken words and eyes as the most important stage in making of the intervention.

Such ‘preparatory’ video-recording process is emphasized as integral to the project’s development because it aids the participants in developing their thoughts and expres-

sion. This is the moment when the participants reflect on their personal experiences which are often emotionally and politically fraught – and develop the capacity to present themselves and their stories in the public space | 123

In its following section, the dissertation presents a brief review of the previously realized projects that also used drone technology to transmit voices of marginalized minorities – one in Milan another in NY – and one that is in its very final developing stage, in Poznań, but a presentation of which has been several times postponed (for technical and epidemiological reasons), now planned to be presented in public on 26–27 November 2021.

The last section presents several earlier projects that, in retrospect, seem to have conceptually ‘anticipated’ or were the ‘precursors’ of the design intervention presented in this dissertation and of the methodology of Cultural Prosthetics.

